

Christophe BUSCH

Algemeen directeur Kazerne Dossin

Geboren en getogen Gentenaar Christophe BUSCH vertoeft tegenwoordig vooral in Mechelen. Sinds begin 2016 is hij immers directeur van Kazerne Dossin, het Memoriaal, Museum en Documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten op de plek vanwaar meer dan 25.000 Joden en zigeuners werden gedeporteerd naar vernietigingskampen.

‘Ik huiver ervoor iemand met Hitler te vergelijken’

Erik DE SMET

Op BUSCHS boekenplanken veel werken over Wereldoorlog II en daders van geweldfeiten. Daarbij ook zijn commentaar bij een fotoalbum dat de SS'ers van Auschwitz toont, 'doodgewone' mannen en vrouwen die zich ontspannen na hun dagelijkse bezigheden, namelijk massamoord. De kwestie is actueler dan ooit. „Drie jaar geleden was het moeilijker om ons belang aan te tonen”, zegt de directeur van Kazerne Dossin.

– Wat heeft u met de Holocaust?

Mijn parcours is eigenlijk een cirkelbeweging. Als jonge tiener raakte ik gefascineerd door de Holocaust. Ik had een publicatie cadeau gekregen, het eerste boekdeel over de pracht en praal van het Derde Rijk, het tweede met gruwelfoto's. Dat triggerde me, op een leeftijd waarop iedereen zoekt naar waar het in het leven om gaat. In het derde middelbaar gaf ik een spreekbeurt, waarvoor ik met vaders camera dia's schoot in het Fort van Breendonk. Op mijn achttiende organiseerde ik mijn eerste tentoonstelling over de Holocaust.

Ik had geschiedenis kunnen studeren, maar het werd criminologie, want ik wilde de dynamiek vatten die een mens in staat stelt geweld te plegen. Tijdens mijn studies kwam genocidair geweld helaas amper ter sprake. Vervolgens ging ik in de forensische psychiatrie, die toen nog in de kinderschoenen stond, aan de slag met ontoerekeningsvatbaar verklaarde daders van misdrijven. Twaalf jaar lang werkte ik in de daderhulp.

– Hoe werd u dan directeur van een Holocaustmemoriaal?

Het thema had me dus nooit losgelaten, want in 2005 lanceerde ik een educatieve vzw over de Holocaust en vatte ik in Amsterdam een deeltijdse studie aan in Holocaust- en genocidestudies. Daar was ik een vreemde eend in de bijt, maar ik had wel praktijkervaring met daders. Door mijn onderzoek over de fotoalbums uit Auschwitz kwam ik in contact met Herman Van Goethem, grondlegger van het Dossinmuseum. Twee maanden vóór de opening in 2012 stuurde hij mij de vacature door van operationeel directeur. De focus van mijn huidige werk is dezelfde als bij

Christoph Busch: „Kampcommandanten in de nazitijd waren topmanagers.” © Frank Bahn Müller

de daderhulp: hoe glijden mensen af naar extreem geweld? Dat is een actuele kwestie. In Kazerne Dossin vertellen we over de radicalisering in de jaren 1930, maar dezelfde mechanismen zijn er nog steeds, bijvoorbeeld bij Syriëstrijders. Daarom ben ik ook initiatiefnemer van UFUNGU – Netwerk radicalisering & polarisering.

„Laat ons de angst niet voeden, maar verbindende verhalen vertellen”

– Wat leerde u uw studie over het personeel van Auschwitz?

Dat je remmingen kunt opheffen. Het in 2007 opgedoken Höckeralbum toont de officieren van Auschwitz op teambuilding, net in de periode dat ze 320.000 Hongaarse Joden vermoordden. Tot aan het bittere einde werd het systeem geperfectioneerd. De nazi's waren sterk in de combinatie van professionele relaties met als doel een vreselijke taak te volbrengen. De

kampcommandanten waren geen kernpsychopaten, maar topmanagers. Lange tijd werd gemeend dat de gruwel zich niet herhaalt als je hem aan de mensen laat zien. Dat geloof ik niet. Je moet wijzen op de achterliggende dynamieken. In Kazerne Dossin willen we niet enkel de Joodse en zigeunerslachtoffers herdenken, maar ons ook richten op de toekomst door bepaalde doelgroepen te bespelen: jongeren, maar ook magistraten, politieagenten en journalisten. Zo is woensdag bij ons *Flikkendag*. En dat zijn geen beleefdheidsbezoekjes. Ik merk hoe gevoelig de politie is voor de negatieve machtspositie waarover zij beschikt. Wat doe je als agent als je overste je aanzet een bepaalde groep stevig aan te pakken?

– Populisme en nationalisme zetten tegenwoordig weer de toon. Zijn de jaren 1930 terug?

De geschiedenis maken we vandaag. Het oordeel over ons na verloop van jaren zal negatief zijn, net als ons oordeel vandaag over toen. Er zitten schandvlekken aan ons systeem. België is veroordeeld voor

zijn aanpak van geïnterneerden. Met vluchtelingen uit Syrië gaan we schandelijk om. Over hen wordt vandaag op dezelfde manier gesproken als indertijd over Joden die de nazi's ontvluchtten. Wij doen er alles aan om vluchtelingen tegen te houden, net als toen. En ja, de zogeheten onderbuik van de samenleving roert zich, net zoals omstreeks 1930. Mensen lijken hun houvast kwijt. Leugens worden herhaald en blijkbaar geloofd. Toch huiver ik ervoor iemand met Hitler te vergelijken. Dat voedt slechts de polarisatie. Bovendien voerde Hitler de Holocaust niet uit, zijn visie leidde tot een systeem dat de massamoorden mogelijk maakte. Het verschil met de jaren 1930 is dat wij in een geglobaliseerde wereld leven. Ik ben hoopvol. Nog nooit hadden wij zo veel kennis over psychische processen, nog nooit zo'n breed internationaal strafrecht. Laat ons de angst niet voeden, maar verbindende verhalen blijven vertellen.